

หลักสูตร

การฝึกทาบธม ตาบตรีพิขเฒ็ช สะลัช ซึบ บลู่ย

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง

Lampang Provincial Education Office

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education

คำนำ

หลักสูตรการฝึกอบรม “ดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซิ่ง ซลู่ย” สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง ได้จัดทำขึ้น เพื่อส่งเสริมสนับสนุนปลูกฝังให้คนรุ่นใหม่เกิดความรักและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ เกิดการสืบสาน เผยแพร่และพัฒนาต่อยอดให้สืบไป ภายใต้โครงการ “เยาวชนรุ่นใหม่ หัวใจ (รักษ์) ลำปาง (Young Smart Love Lampang)” ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาเห็นชอบให้เป็นโครงการสำคัญ ๑ ใน ๔ โครงการนำร่องในการขับเคลื่อนตามกลไกการบริหารและการจัดการศึกษา ในระดับพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม จำนวน ๓ หลักสูตร ดังนี้

เล่ม ๑ หลักสูตรก้องปู่จา (กลองบูชา)

เล่ม ๒ หลักสูตรดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซิ่ง ซลู่ย

เล่ม ๓ หลักสูตรคำว ฮ่ำ จ้อย ซอ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง หน่วยงานการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และหน่วยงานภาคีเครือข่าย จังหวัดลำปาง ได้ระดมความรู้ ความมุ่งมั่น สืบค้นเก็บข้อมูล ลงพื้นที่ภาคสนาม และรวบรวมเรียบเรียงองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดลำปาง ในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมนี้ เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรดังกล่าว สามารถนำไปเผยแพร่ให้เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้ศึกษา สืบสาน รักษา ต่อยอดศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมพื้นบ้านนครลำปางให้สืบไป

กลุ่มพัฒนาการศึกษา

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง

กันยายน ๒๕๖๖

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก
สารบัญ	๗
หลักการและเหตุผล	๑
วิสัยทัศน์	๑
พันธกิจ	๑
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	๒
กรอบสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น	๒
ผังมโนทัศน์ของหลักสูตร	๒
โครงสร้างหลักสูตร	๓
สื่อและแหล่งเรียนรู้	๓
การวัดและประเมินผล	๓
คู่มือตามหลักสูตรการฝึกอบรม	๔
แผนการจัดการเรียนรู้/แผนการสอน	๕
บรรณานุกรม	๖
ภาคผนวก	

หลักสูตรดนตรีพื้นเมือง สละล้อ ซิ่ง ขลุ่ย

๑. หลักการและเหตุผล

การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ภายใต้แผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ กำหนดเป้าหมายให้คนไทย เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต กระบวนการในการสร้างความพอดีระหว่างการพัฒนาการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความทันสมัยและเทคโนโลยีกับการสร้างสังคมเข้มแข็งในมิติด้านคุณธรรมจริยธรรมประกอบกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เก่ง ดี และมีความสุข การจัดการเรียนรู้จึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะชีวิต สามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพตามที่สังคม และชาติต้องการ โดยการจัดการเรียนรู้ต้องจัดตามแนวทางหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๖๐ ครอบคลุมสาระโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดนตรีพื้นบ้าน สละล้อ ซอ ซิ่ง เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของจังหวัดลำปาง และเป็นหลักฐานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์พบว่าปัจจุบัน โรงเรียนในจังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่มีเครื่องดนตรีพื้นบ้าน สละล้อ ซอ ซิ่ง แต่ยังคงขาดครูผู้สอน และมีการจัดการเรียนการสอนแบบมั่วซั่ว จากครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นส่วนใหญ่ นักดนตรีในแต่ละชุมชนแต่ละท้องถิ่น เริ่มจะลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ ด้วยหลายปัจจัย ทั้งขาดบุคลากรครูผู้สอนที่มีความรู้อย่างแท้จริง จากความเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบสานต่อยอดส่งเสริมสนับสนุนและปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลอื่นได้ จึงได้จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม ดนตรีพื้นเมือง สละล้อ ซิ่ง ขลุ่ยให้กับครูผู้สอนขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนด้านดนตรีพื้นเมือง เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนที่ถูกต้องตามหลักทฤษฎีดนตรี และส่งเสริมสนับสนุนให้เด็ก และเยาวชนในจังหวัดลำปาง ให้มีความรู้ ความสามารถในการบรรเลงดนตรี วงสละล้อ ซอ ซิ่ง มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านล้านนา พิณฟู สืบสาน ต่อยอดดนตรีพื้นบ้าน อันเป็นอัตลักษณ์ของล้านนาให้คงอยู่สืบไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาครูผู้สอนรับการฝึกอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดนตรีพื้นเมือง สละล้อ ซิ่ง ขลุ่ย
๒. เพื่อให้ครูผู้สอนเกิดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมือง สละล้อ ซิ่ง ขลุ่ย
๓. เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถแสดงทักษะปฏิบัติรวมวงดนตรีพื้นเมือง สละล้อ ซิ่ง ขลุ่ย
๔. เพื่อให้ครูผู้สอนเห็นคุณค่าร่วมอนุรักษ์สืบทอดดนตรีพื้นเมือง สละล้อ ซิ่ง ขลุ่ย

๓. วิสัยทัศน์

สำนักรักภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านดนตรีพื้นเมือง สละล้อ ซิ่ง ขลุ่ย มุ่งมั่นสืบสานวัฒนธรรม

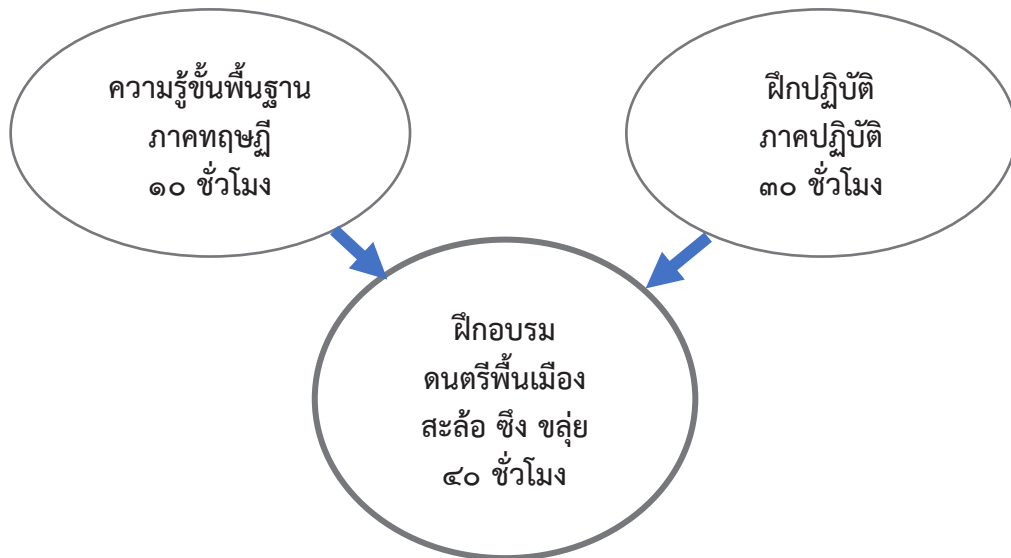
๔. พันธกิจ

๑. จัดหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านดนตรีพื้นเมือง สละล้อ ซึง ขลุ่ย
๒. จัดกระบวนการเรียนรู้ สร้างสำนักรักศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม
๓. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานชุมชน และหน่วยงานจังหวัดลำปาง

๕. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

๑. เพื่อให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับดนตรีพื้นเมือง สละล้อ ซึง ขลุ่ย ให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ครูมีทักษะในด้านดนตรีพื้นเมือง สละล้อ ซึง ขลุ่ย
๓. ครูมีจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง

๖. ผังมโนทัศน์ของหลักสูตร

๗. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรการฝึกอบรม ดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซึง ซลู่ จัดการอบรมทั้งหมด ๔๐ ชั่วโมง

แผนกาฝึกอบรม	เนื้อหา	ชั่วโมง
เนื้อหาสาระด้านทฤษฎี	๑. ประวัติความเป็นมาดนตรีพื้นเมืองวง สะล้อ ซอ ซึง ๒. หลักการอ่านโน้ตไทย	๑๐
เนื้อหาสาระด้านปฏิบัติ	๑. ฝึกปฏิบัติทักษะดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซึง ซลู่ ๒. แบ่งกลุ่มแยกตามฐาน สะล้อ ซึง ซลู่	๓๐

๘. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๑. เอกสารการฝึกอบรม
๒. สื่อ วีดิทัศน์ สไลด์ประกอบการบรรยาย
๓. เครื่องดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซึง ซลู่
๔. สื่อออนไลน์ เช่น Youtube, facebook , line

กิจกรรมการฝึกอบรม

๑. ชั้นกระตุ้น
สร้างความสนใจและนำเข้าสู่บทเรียน
๒. ชั้นกิจกรรม
เรียนรู้ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ มีวิธีการที่หลากหลาย
เช่น การสาธิต การแบ่งกลุ่ม การเสนอผลงาน
๓. ชั้นสรุป
สรุปเนื้อหาการเรียนรู้แต่ละแผนทีสร้างเจตคติ

๙. การวัดผลและประเมินผล

๑. วิธีการวัดผล
  ๑. ทดสอบภาคทฤษฎี โดยใช้แบบทดสอบ/ใบงาน (ร้อยละ ๒๐)
  ๒. ทดสอบภาคปฏิบัติการเล่นเครื่องดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซึง ซลู่ (ร้อยละ ๘๐)
  ๓. ผ่านหลักสูตรการอบรมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ ๘๐) ได้รับใบวุฒิบัตร
๒. เกณฑ์การประเมินผลการเรียน
  - เป็นการฝึกอบรมตามเวลาไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๘๐
  - ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ ร้อยละ ๘๐
  - ผู้เข้ารับการอบรมต้องผ่านทักษะการปฏิบัติครบทุกกิจกรรม

ข้อกำหนด

๑. ผู้เข้าอบรมเป็นครูที่อาศัยในจังหวัดลำปาง จึงเหมาะสมต่อการใช้หลักสูตร
๒. ผู้เข้าอบรมควรเป็นครูที่เข้าใจและสื่อสารภาษาพื้นเมืองได้ดี เพื่อความสะดวกในการฝึกปฏิบัติ

๑๐. คู่มือตามหลักสูตรการฝึกอบรม ดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซึง ซลู่

คำชี้แจง

บทบาทของผู้ให้การอบรม

๑. ศึกษาเอกสารการฝึกอบรมอย่างละเอียด
๒. ศึกษาคู่มือสำหรับผู้ให้การฝึกอบรม โดยเฉพาะเป้าหมายของหลักสูตรฝึกอบรม ที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับ ดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซึง ซลู่ ไปยังเด็กและเยาวชนได้
๓. วางแผนการจัดเตรียมสถานที่ฝึกอบรมให้มีบรรยากาศที่เหมาะสม
๔. เตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมให้พร้อม
๕. จำเป็นต้องให้ผู้เข้ารับการฝึกดำเนินกิจกรรมให้ครบตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้รับทักษะให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง สามารถนำเสนอต่อสาธารณชน และนำไปถ่ายทอดให้แก่เด็กและเยาวชนต่อไป
๖. ผู้ให้การอบรม ปรับบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นผู้เสนอแนะให้คำปรึกษา และให้กำลังใจในการฝึกอบรม
๗. ผู้ให้การอบรมคอยกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมกล้าคิด กล้าแสดงออก กระตุ้นให้เกิดความกล้าในการขับขอมในที่สาธารณะได้อย่างไม่เคอะเขิน
๘. บันทึกความคิดเห็นสำคัญๆ ในการแสดงออกของผู้เข้ารับการฝึกอบรม รวมทั้งจัดกิจกรรมตามที่กำหนดไว้เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป
๙. บันทึกปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมในแต่ละแผนการฝึกอบรม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการฝึกอบรมในครั้งต่อไป

จุดประสงค์ของการฝึกอบรมครู เรื่อง ดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซึง ซลู่

๑. เพื่อให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซึง ซลู่ ให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ครูมีทักษะในด้านดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซึง ซลู่
๓. ครูมีจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านจังหวัดลำปาง

๑๑. แผนการจัดการเรียนรู้ /แผนการสอน

แผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรม ดนตรีพื้นเมือง สละลื้อ ซิ่ง ขลุ่ย

เวลา ๔๐ ชั่วโมง

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

.....

สาระสำคัญ

เข้าใจในประวัติความเป็นมาของดนตรีพื้นเมือง สละลื้อ ซิ่ง ขลุ่ย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกความหมายและความสำคัญของดนตรีพื้นเมือง สละลื้อ ซิ่ง ขลุ่ย
๒. ปฏิบัติการเล่นดนตรีพื้นเมือง สละลื้อ ซิ่ง ขลุ่ย ในทำนองเพลงต่าง ๆ

สาระการเรียนรู้

เนื้อหาสาระด้านทฤษฎี

๑. ประวัติความเป็นมาดนตรีพื้นเมืองวง สละลื้อ ซอ ซิ่ง
๒. หลักการอ่านโน้ตไทย

เนื้อหาสาระด้านปฏิบัติ

๑. ฝึกปฏิบัติทักษะดนตรีพื้นเมือง สละลื้อ ซิ่ง ขลุ่ย
๒. แบ่งกลุ่มแยกตามฐาน สละลื้อ ซิ่ง ขลุ่ย

การจัดกิจกรรม

๑. ชั้นกระตุ้น

- ครูแนะนำตัว แจงวัตถุประสงค์การฝึกอบรม

๒. ชั้นกิจกรรม

- ครูแจกใบความรู้
- ครูให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติดนตรีพื้นเมือง สละลื้อ ซิ่ง ขลุ่ย
- ครูเปิดคลิปวิดีโอเกี่ยวกับดนตรีพื้นเมือง สละลื้อ ซิ่ง ขลุ่ย
- ครูสอนปฏิบัติการเล่นดนตรีพื้นเมือง สละลื้อ ซิ่ง ขลุ่ย ในทำนองเพลงต่าง ๆ

๓. ชั้นสรุป

- ผู้เรียนทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ จำนวน ๑๐ ข้อ

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

๑. ใบความรู้ เรื่อง ดนตรีพื้นเมือง สละลื้อ ซิ่ง ขลุ่ย
๒. คลิปการสอน เรื่อง ดนตรีพื้นเมือง สละลื้อ ซิ่ง ขลุ่ย

การวัดประเมินผล

๑. การประเมินผลตามสภาพจริง
  - คะแนนจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐
๒. ตรวจสอบผลงาน
  - จากแบบวัดผลสัมฤทธิ์/ปฏิบัติ

บรรณานุกรม

- มณี พยอมยงค์. (๒๕๓๓). **ประเพณีสิบสองเดือนล้านนาไทย รวมเล่ม**. เชียงใหม่ : ส.ทรัพย์ การพิมพ์.
- รณชิต แม้นมาลัย. (๒๕๓๖). **กลองหลวงล้านนา : ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตและชาติพันธุ์**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศักดิ์ รัตนชัย. (๒๕๔๖) **กลองปฐา - สะบัดไชย ในภูมิปัญญาพื้นบ้าน สืบสานพัฒนาไทย ที่ระลึกงาน
ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมทบวงมหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๕**. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- อุดม รุ่งเรืองศรี. (๒๕๔๗). **พจนานุกรมล้านนา - ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง**. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์มิ่งเมือง.

ภาคผนวก

ประกาศสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ เยาวชนรุ่นใหม่ หัวใจ (รักษ์) ลำปาง
(Young Smart Love Lamphang) ในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

ด้วยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง ได้ดำเนินงานโครงการเยาวชนรุ่นใหม่ หัวใจ (รักษ์) ลำปาง (Young Smart Love Lamphang) ซึ่งเป็นโครงการในการขับเคลื่อนตามกลไกการบริหารและการจัดการศึกษาในระดับพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ กำหนดเป้าหมายให้คนไทย เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต กระบวนการในการสร้างความพื่อระหว่างการพัฒนาการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความทันสมัย และเทคโนโลยีกับการสร้างสังคมเข้มแข็งในมิติด้านคุณธรรมจริยธรรม ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน และดำรงชีวิตตามวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่า วิถีชีวิต ของท้องถิ่นต่างๆ ที่พัฒนาและสร้างสรรค์ขึ้น การปลูกจิตสำนึกและกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดความตระหนัก มีความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น หากกล่าวถึงจังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม อันยาวนานมีอายุไม่น้อยกว่า ๑,๓๐๐ ปี มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีความเจริญรุ่งเรืองมากในอดีต ท่ามกลางการพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองที่มองไปข้างหน้า ลำปางเป็นหนึ่งในเมืองที่ยังไม่ละทิ้งประวัติศาสตร์ ยังคงรักษาเอกลักษณ์ และมีกระบวนการอนุรักษ์วัฒนธรรม ทั้งในรูปแบบของวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญา ศิลปะการแสดง ฟันฟุเผยแพร่และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กลับคืนสู่อดีต ตามแนวคิดของจังหวัดลำปาง “ลำปาง..เมืองที่ไม่หมุนไปตามกาลเวลา” ควบคู่ไปกับพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการลงทุนด้านเศรษฐกิจในทุกมิติ

เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ เกิดการสืบสาน เผยแพร่และพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของนครลำปางสืบไป จึงแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานดังต่อไปนี้

๑. ที่ปรึกษา

๑. นางหัทธกาญจน์ อุดลธิรเชตต์	ศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๒. นางสาวทัศนีย์ ดอนเนตร์	วัฒนธรรมจังหวัดลำปาง
๓. นายประดิษฐ์ สรรพช่าง	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

มีหน้าที่ ให้คำแนะนำ คำปรึกษา เสนอแนะ ส่งเสริมในการดำเนินงาน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

/๒. คณะกรรมการ...

๒. คณะกรรมการอำนวยการ

๑.	นางหัทธกาญจน์ อุดุลธิเรตต์	ศึกษาธิการจังหวัดลำปาง	ประธานกรรมการ
๒.	นายณรงค์ พันหนูเทียน	รองศึกษาธิการจังหวัดลำปาง	รองประธานกรรมการ
๓.	นายณัฐพล หมื่นตาบุตร	ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ	กรรมการ
๔.	นางธิดา มิ่งขวัญ	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน	กรรมการ
๕.	นายพีรพงศ์ ดวงแก้ว	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล	กรรมการ
๖.	นางเนตรชนก ธรรมกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน	กรรมการ
๗.	นางสาวกาญจณี พุกคำใบ	ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล	กรรมการ
๘.	นางสาวธมกร หมื่นตาบุตร	ผู้อำนวยการกลุ่มลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน	กรรมการ
๙.	นางรุ่งทิพย์ ถ้ำทอง	ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการ หน่วยตรวจสอบภายใน	กรรมการ
๑๐.	นางจินดา สุวรรณชัย	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ ให้คำแนะนำปรึกษา เสนอแนะ ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. คณะกรรมการจัดทำกรอบหลักสูตร

๑.	นายณรงค์ พันหนูเทียน	รองศึกษาธิการจังหวัดลำปาง	ประธานกรรมการ
๒.	นางจินดา สุวรรณชัย	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา	รองประธานกรรมการ
๓.	นายพีรพงศ์ ดวงแก้ว	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศฯ	กรรมการ
๔.	นางเนตรชนก ธรรมกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน	กรรมการ
๕.	นางสาวณัชชา ถาวร	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๖.	นางสาววาสนา บุญมาก	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๗.	นายพงศ์สิษฐ์ สิริวราพงศ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๘.	นางรวีสร่า บุญทาหอม	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป. ลำปาง เขต ๒	กรรมการ
๙.	นายชัยวุฒิ นามะภูณา	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สพป. ลำปาง เขต ๑	กรรมการ
๑๐.	นายพีรฤทธิ์ สีตาบุตร	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สพม. ลำปาง ลำพูน	กรรมการ
๑๑.	นายวสันต์ แปงจิตต์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ	กรรมการ
๑๒.	นางสาวสมพร เอี่ยมสำอางค์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สกร.ลำปาง	กรรมการ
๑๓.	นายอนุวัฒน์ วงเวียน	นักวิชาการศึกษา สกร.ลำปาง	กรรมการ
๑๔.	นางสาวพิชญาวรินย์ อุตส์กัณฐ์ตรา	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ ศึกษาข้อมูล องค์กรความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร และกรอบหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดลำปาง ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อย่างมีประสิทธิภาพ

/๔. คณะกรรมการ...

๔. คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรก่องปู่จา (กลองบูชา)

๑.	นายปราการ ใจดี	ประธานสาขาวิชาดนตรี (ศศ.บ) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	ประธานกรรมการ
๒.	นายเอกจรินทร์ สว่างสุข	อุปนายกสมาคมก่องปู่จาฯ สมาคมก่องปู่จาและศิลปะการแสดง พื้บ้านนครลำปาง	กรรมการ
๓.	นายโรจน์ณรงค์ มาเสริฐู	ครู โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา	กรรมการ
๔.	นางปาริตา ศุภการกำจร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	กรรมการ
๕.	นายสุวัฒน์ ภูมิ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	กรรมการ
๖.	นายนันทนัท นทีกุลเจริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	กรรมการ
๗.	นางสาวชิตชล ตั้งสุขชัยศิริ	นักวิชาการศึกษชำนาญการ	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ ศึกษาข้อมูล องค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ของจังหวัดลำปาง ในการจัดทำหลักสูตรก่องปู่จา (กลองบูชา) ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซึง ซลู่ย

๑.	นางศรีนวย สำอางค์ศรี	ครู โรงเรียนลำปางกัลยาณี	ประธานกรรมการ
๒.	นางเนตรชนก ธรรมกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน	กรรมการ
๓.	นางรวีสรา บุญทาหอม	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๔.	นางจันทนา วงษ์คำ	ครู โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา	กรรมการ
๕.	นางสาวพรระเฉลิม ณ ลำปาง	ครู โรงเรียนลำปางกัลยาณี	กรรมการ
๖.	นายกันหา ถนอมจิตต์	ครู โรงเรียนชุมชนวัดพระธาตุลำปางหลวง	กรรมการ
๗.	นายเชษฐ เกษณา	ครู โรงเรียนไหล่หินราษฎร์บำรุง	กรรมการ
๘.	นายหัตถกรณ์ ชัยวร	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ	กรรมการ
๙.	นางอุษณีย์ เป็งเมืองลอง	นักวิชาการศึกษชำนาญการ	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ ศึกษาข้อมูล องค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ของจังหวัดลำปาง ในการจัดทำหลักสูตรดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซึง ซลู่ย ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

/๖. คณะกรรมการ...

๖. คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรค่าว ฮ้ำ จ้อย ซอ

๑.	นายเกรียงศักดิ์ สันเทพ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน	ประธานกรรมการ
๒.	นางจินดา สุวรรณชัย	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา	กรรมการ
๓.	นางรัตนา สันตกิจ	ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์ และเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม	กรรมการ
๔.	นางกรรณิกา ศักดิ์มั่นวงศ์	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ	กรรมการ
๕.	นางนงนุช ป่าเขียว	ผู้แทนประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง	กรรมการ
๖.	ว่าที่ ร.ต.หญิงจิระนันท์ ป่าเขียว	เจ้าหน้าที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	กรรมการ
๗.	นางสาววาสนา บุญมาก	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๘.	นายชัยวุฒิ นามะกุณา	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ	กรรมการ
๙.	นางสุดารัตน์ ชุมขวัญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	กรรมการ
๑๐.	นางกานดา ชะนะภุ	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ ศึกษาข้อมูล องค์กรความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ของจังหวัดลำปาง ในการจัดทำหลักสูตรค่าว ฮ้ำ จ้อย ซอ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗. คณะกรรมการ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร

๑.	นายพีรพงศ์ ดวงแก้ว	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล	ประธานกรรมการ
๒.	นางสาวฉันทชา ถาวร	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๓.	นายพงศ์สิทธิ์ สิริวรารพงศ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๔.	นายวสันต์ แปงจิตต์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ	กรรมการ
๓.	นางสาววาสนา บุญมาก	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร ในการฝึกอบรม ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖

(นางหัทธกาญจน์ อดุลธิเรตต์)
ศึกษาธิการจังหวัดลำปาง

ดนตรีพื้นเมืองล้านนา

ดนตรีพื้นเมืองล้านนา คือ ดนตรีและเพลงที่ปรากฏอยู่ในท้องถิ่นของแต่ละภูมิภาค ที่แสดงออกถึงภูมิปัญญา เฉพาะของท้องถิ่นนั้นๆ และยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาจนเป็นที่ยอมรับร่วมกันในกลุ่มสังคม และวัฒนธรรมนั้น การบรรเลงเครื่องดนตรีและการขับขานในล้านนานั้นมีบทบาททั้งในการประกอบ พิธีกรรม ประกอบการแสดง และประกอบในกิจกรรมสันตนาการ ซึ่งอาจแยกกล่าวได้ดังนี้

๑. ในการประกอบพิธีกรรม ในแง่พิธีกรรมในล้านนาแล้ว มีพิธีเพียงสองแนวคือ แนวพุทธกับแนวผี คือ พิธีกรรมเชิงพุทธศาสนาและพิธีกรรมเกี่ยวกับผี ซึ่งทั้งสองแนวดังกล่าวดนตรีมีบทบาทเป็นเพียงส่วนประกอบ เช่น ในงานฉลองรีนเริงหรือในงานศพซึ่งมีพิธีทางพุทธศาสนานั้น พบว่าดนตรีเป็นเพียงส่วนที่ช่วยให้งานคึกคักหนักแน่นขึ้น ซึ่งหากจะไม่มีดนตรีในกิจกรรมนั้นๆแล้วกิจกรรมดังกล่าวก็ยังสามารถดำเนินต่อไปได้ในกิจกรรมเกี่ยวกับผีนั้น ในการบูชาผีหรือแก้บนนั้นไม่จำเป็นว่าจะต้องมีดนตรีประกอบก็ได้ แต่ในการพ่อนผีนั้นต้องมีดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้องก็เพราะมีการพ่อนรำอัน เป็นส่วนประกอบในพิธีเลี้ยงผีเท่านั้น

๒. ในการประกอบการแสดง ดนตรีจะมีบทบาทสำคัญต่อการแสดงหลายอย่าง ที่เป็นทั้งการแสดงเพื่อประกอบในงานประเพณีหรือเพื่อความบันเทิง ดังจะเห็นได้ว่าการพ่อนรำหรือการขับขอหรือขับขานนั้น จะต้องมิดนตรีประกอบเสมอ

ลักษณะการประสมวงดนตรีพื้นเมืองล้านนา

การเล่นดนตรีพื้นเมืองล้านนานั้น สามารถใช้เครื่องดนตรีบรรเลงได้ทั้งเดี่ยวและประสมวง ในยุคก่อนนั้นลักษณะการเล่นทั้งสองประเภทต่างก็มีจุดประสงค์เพื่อเป็นการพัก ผ่อนหย่อนใจและใช้ประกอบงานต่างๆ ก็มีตั้งแต่เป็นงานพอย (อ่าน “ ปอย ”) คืองานฉลองต่างๆ และงานศพเท่านั้น ซึ่งลักษณะการรวมตัวจะเป็นคนที่มีบ้านอยู่ใกล้เคียงกันหรือเป็นคนที่ มี ศรัทธาในวัดเดียวกัน ซึ่งจะมีการรวมตัวกันเพื่อจะได้มีวงดนตรีที่เล่นเมื่อมีงานภายในหมู่บ้านของ ตนเอง เมื่อวงใดที่มีความสามารถในการเล่นได้ดีก็จะมีคนมาจ้างให้ไปเล่นตามงานต่างๆ ด้วยซึ่งเป็นผลพลอยได้ มาในสมัยปัจจุบันจุดประสงค์ของการเล่นดนตรีได้แปรไปเป็นแนวอื่นอีก คือ เป็นการ เล่นดนตรีเป็นอาชีพตามการว่าจ้างอีกด้วย

ลักษณะการประสมวงของล้านนา มีดังนี้

- วงสะล้อ-ซึง การประสมวงลักษณะนี้มักจะถูกเรียกว่า วงสะล้อ ซอ ซึง
- วงปี่ซุม
- วงแห่กลองแฉวง
- วงกลองสะบัดชัย (ไม่มีการประสมวงก็มี)
- วงกลองมอเซิง
- วงกลองปู่เจ้า
- กลองเต่งถึง หรือพาทย์ค้อง (อ่าน “ ป่าดก้อง ”)

หลักการอ่านโน้ตดนตรีไทยเบื้องต้น

วิธีการบันทึกโน้ตไทยนั้นจะบันทึกลงในตารางโดยแบ่งออกเป็นบรรทัด บรรทัดละ 8 ช่อง เรียกว่า “ห้อง” ในแต่ละห้องจะบรรจุโน้ตไว้ 4 ตัว ถ้าเป็นอัตราปานกลางหรือจังหวะสองชั้น โน้ตตัวสุดท้ายของแต่ละห้องจะเป็นโน้ต เสียงตกจังหวะซึ่งในที่นี้จะอธิบายเฉพาะการอ่านโน้ตแบบอัตราสองชั้นเป็นหลัก

แบบที่ 1

ฉิ่ง	ฉับ	ฉิ่ง	ฉับ	ฉิ่ง	ฉับ	ฉิ่ง	ฉับ
1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4

แบบที่ 2

ฉิ่ง	ฉับ	ฉิ่ง	ฉับ	ฉิ่ง	ฉับ	ฉิ่ง	ฉับ
ด ด ด ด	ร ร ร ร	ม ม ม ม	ฟ ฟ ฟ ฟ	ซ ซ ซ ซ	ล ล ล ล	ท ท ท ท	ดํ ดํ ดํ ดํ

แบบที่ 3

-	+	-	+	-	+	-	+
- ด ด ด	- ร ร ร	- ม ม ม	- ฟ ฟ ฟ	- ซ ซ ซ	- ล ล ล	- ท ท ท	- ดํ ดํ ดํ
- 2 3 4	- 2 3 4	- 2 3 4	- 2 3 4	- 2 3 4	- 2 3 4	- 2 3 4	- 2 3 4

แบบที่ 4

-	+	-	+	-	+	-	+
- ด - ด	- ร - ร	- ม - ม	- ฟ - ฟ	- ซ - ซ	- ล - ล	- ท - ท	- ดํ - ดํ
- 2 - 4	- 2 - 4	- 2 - 4	- 2 - 4	- 2 - 4	- 2 - 4	- 2 - 4	- 2 - 4

แบบที่ 5

-	+	-	+	-	+	-	+
-- ดํ	-- ลล	-- ซซ	-- ฟฟ	-- ดด	-- ฟฟ	-- ซซ	-- ลล
-- 34	-- 34	-- 34	-- 34	-- 34	-- 34	-- 34	-- 34

แบบฝึกหัดการอ่านโน้ตและเคาะจังหวะเพลง

-ซ-ด	-ดรม	รดรม	-ฟ-ซ	-รํดํ	-ซ-ฟ	มรดร	มฟซล
-รรร	-ลลล	-ซซซ	-ฟฟฟ	-ด-ร	-ม-ฟ	ซลซฟ	-ม-ร
---ร	--ดร	--ซด	รมฟซ	--ฟล	--ฟซ	ฟมรด	รม-ร

วงดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซอ ซิ่ง

วงสะล้อ ซอ ซิ่ง หมายถึง วงดนตรี ที่นำเอาเครื่องดนตรี ประเภทเครื่องสายของภาคเหนือ คือ ซิ่ง สะล้อ และเครื่องประกอบจังหวะมาบรรเลงรวมกันเป็นวง ซึ่งเป็นที่นิยมกันมากในภาคเหนือ มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีอยู่เฉพาะในภาคเหนือตอนบนเท่านั้นถือว่าเป็นวงดนตรีพื้นบ้านของท้องถิ่นล้านนา

ชื่อเรียกของวงดนตรี บางครั้งเรียก วงสะล้อ ซอซิ่ง บ้างก็เรียก วง ซิ่ง สะล้อ คงจะเป็นเพราะวงสะล้อ ซอซิ่ง ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ในการบรรเลง มีการนำเอาชลุ่ยพื้นเมือง (ชลุ่ยตาด) หรือปี่จุ่มมาบรรเลงร่วมด้วย บางครั้งมีการขับร้องเพลง (ซอ) ประกอบโดยใช้ทำนองเพลงพื้นเมืองขอแยกความหมายเพื่อให้ชัดเจน ดังนี้

สะล้อ เป็นเครื่องดนตรี ประเภทเครื่องสาย ที่ใช้วิธีการเล่นโดยการสี

ซอ เป็นภาษาพื้นบ้านล้านนา หมายถึง การขับร้องเพลง

ซิ่ง เป็นเครื่องดนตรี ประเภทเครื่องสาย ที่ใช้วิธีการเล่นโดยการดีด

สะล้อ เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองล้านนาชนิดหนึ่ง เป็นประเภทเครื่องสี่ซึ่งมีทั้ง ๒ สายและ ๓ สาย คันชักสำหรับสี่จะอยู่ข้างนอกเหมือนคันชักซอสามสาย สะล้อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ท้อ หรือ สะล้อ มีรูปร่างคล้ายซอ อู๋ของภาคกลาง ใช้ไม้แผ่นบาง ๆ ปิดปากกะลาทำหลักที่หัวสำหรับพาดทองเหลือง ด้านหลังกะโหลกเจาะเป็นรูปลวดลายต่าง ๆ เช่น รูปหนูมาน รูปหัวใจ ส่วนด้านล่างของกะโหลก เจาะทะลุลง ข้างล่าง เพื่อสอดคันทวนที่ทำด้วยไม้ซิงชัน ยาวประมาณ ๖๔ ซม กลางคันทวนมีรดอกทำด้วยหวาย ปลายคันทวนด้านบนเจาะรูสำหรับสอดลูกบิดซึ่งมี ๒ หรือ ๓ อัน สำหรับซิ่งสายซอ จากปลายลูกบิดลงมาถึงด้านล่างของกะโหลกมีหย่องสำหรับหนุนสายสะล้อเพื่อให้เกิดเสียงเวลาสี คันชักสะล้อทำด้วยไม้ดัดเป็นรูปโค้ง ซิ่งด้วยหางม้าหรือพลาสติกเวลาสีใช้ยางสนดู ทำให้เกิดเสียงได้ สะล้อใช้บรรเลงประกอบการแสดง หรือบรรเลงร่วมกับบทร้องและทำนองเพลงได้ทุกชนิดเช่น เข้ากับปี่ในวงซ่างซอ เข้ากับซิ่งในวงพื้นเมืองก็ได้

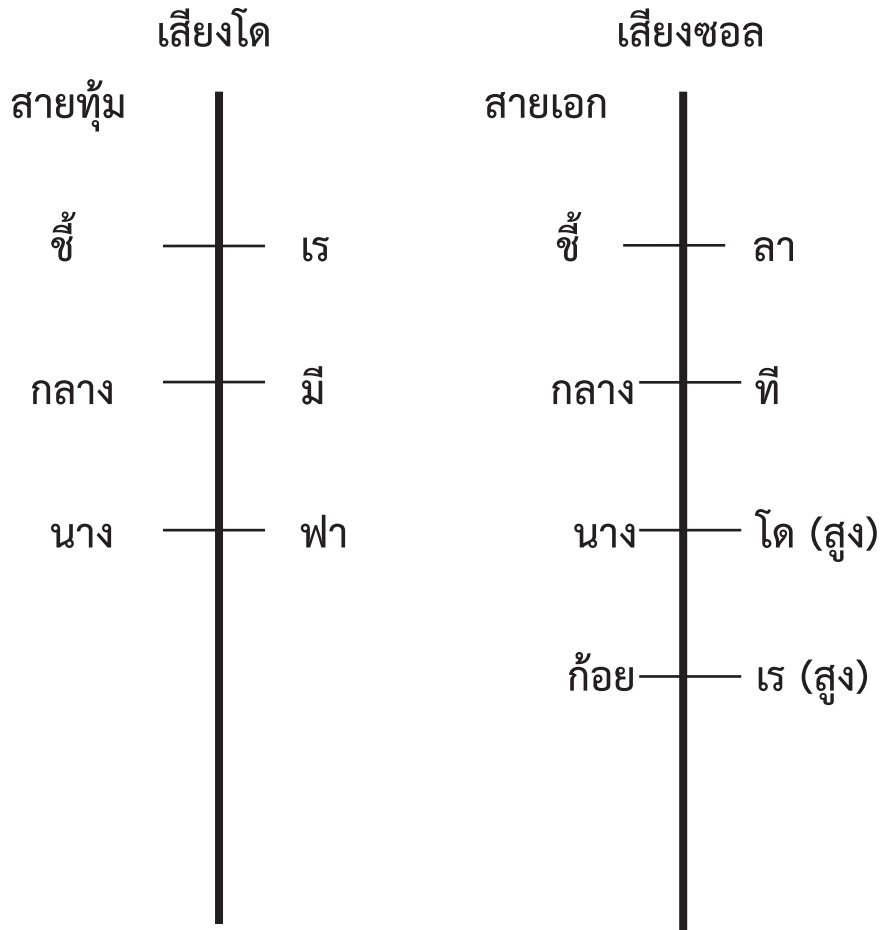
ซอ เป็นการขับร้องทำนองของคำซอ โดยทั่วไปมักเข้าใจว่าซอเป็นเครื่องดนตรีแต่ไม่ใช่ ซอเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งวงสะล้อ ซอ ซิ่ง การขับซอ เป็นรูปแบบการร้องเพลงที่ชาวพื้นเมืองล้านนาใช้ขับกล่อมให้คลายทุกข์ โดยจะมีคำเรียกผู้ร้องเพลงซอว่า ซ่างซอ

ซิ่ง เป็นประเภท ดีด มี ๔ สาย แต่แบ่งออกเป็น ๒ เส้น เส้นละ ๒ สาย มีลักษณะคล้าย กระจับปี่ แต่มีขนาดเล็กกว่า ความยาวทั้งคันทวนและกะโหลกรวมกัน ประมาณ ๘๑ ซม กะโหลกมีรูปร่างกลมวัดเส้นผ่าศูนย์กลางได้ ประมาณ ๒๑ ซม ทั้งกะโหลกและคันทวน ใช้ไม้เนื้อแข็งชิ้นเดียวคว้านตอนที่เป็นกะโหลกให้เป็นโพรง ตัดแผ่นไม้ให้กลม แล้วเจาะรูตรงกลางทำเป็นฝาปิดด้านหน้า เพื่ออุ้มเสียงให้กังวาน คันทวนเป็นเหลี่ยมแบนตอนหน้า เพื่อติดตะพานหรือนมรับนิ้ว จำนวน ๙ อัน ตอนปลายคันทวนทำเป็นรูปโค้ง และขุดให้เป็นร่อง เจาะรูสอดลูกบิด ข้างละ ๒ อัน รวมเป็น ๔ อันสอดเข้าไปในร่อง สำหรับขึ้นสาย ๔ สาย สายของซิ่งใช้สายลวดขนาดเล็ก ๒ สาย และสายใหญ่ ๒ สาย ซึ่งเป็นเครื่องดีดที่ชาวไทยทางภาคเหนือนิยมนำมาเล่นร่วมกับปี่ซอ หรือ ปี่จุ่มและ สะล้อ

แบ่งตามลักษณะได้ ๓ ประเภท คือ ซิ่งเล็ก ซิ่งกลาง และซิ่งหลวง (ซิ่งที่มีขนาดใหญ่) แบ่งตามประเภทได้ ๒ ชนิด คือ ซิ่งลูก ๓ และ ซิ่งลูก ๔ (แตกต่างกันที่เสียง ลูก ๓ เสียง ซอลจะอยู่ด้านล่าง ส่วนซิ่งลูก ๔ เสียง ซอลจะอยู่ด้านบน) อธิบายคำว่า สะล้อ ซอ ซิ่ง ที่มีมักจะพูดกันติดปาก ว่าเป็นเครื่องดนตรีของชาวล้านนา แต่ที่จริงแล้ว มีแค่ ซิ่ง และสะล้อ เท่านั้นที่เป็นเครื่องดนตรีของชาวล้านนา ส่วนคำว่า ซอ ในที่นี้ หมายถึง การขับซอ ซึ่งเป็นการร้อง,การบรรยาย พรรณณาเป็นเรื่องราว ประกอบกับวงปี่จุ่ม

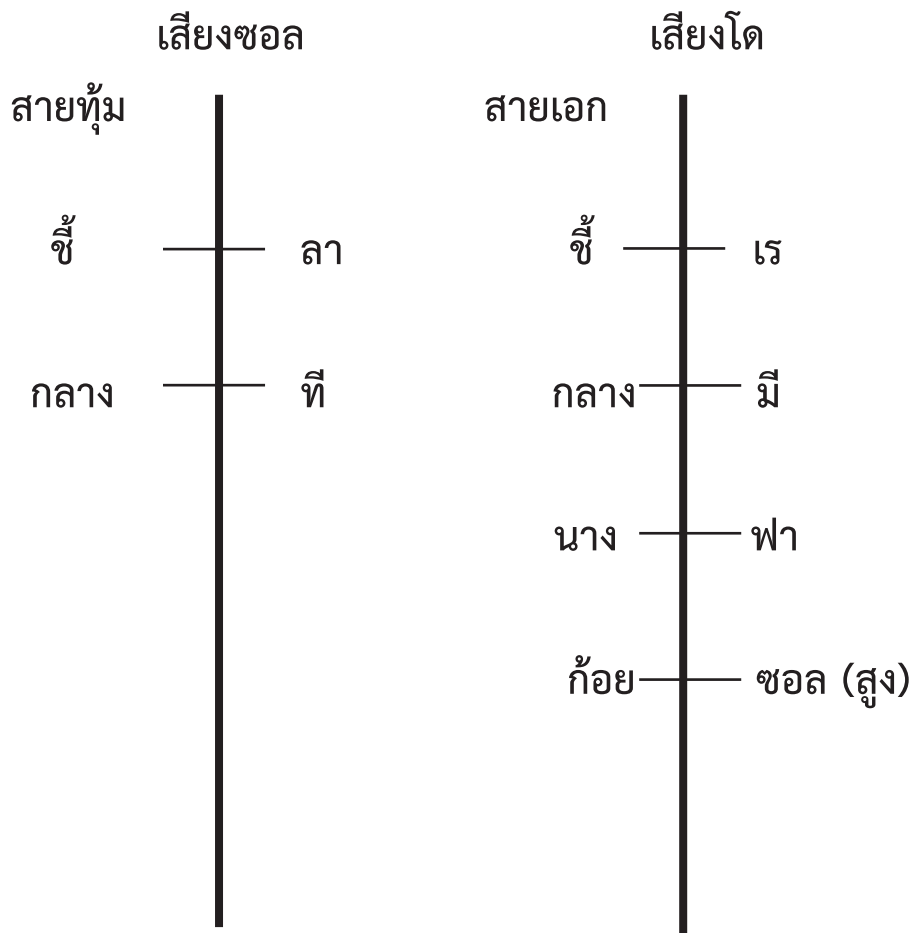
ผังนิ้วสะล้อลูกสาม / ซิ่งลูกสาม

สายเปล่า   สายท่อม   เสียงโด
สายเปล่า   สายเอก   เสียงซอล

ผังนิ้วสะล้อลูกตี / ซิ่งลูกตี

สายเปล่า สายทุ้ม เสียงซอล
สายเปล่า สายเอก เสียงโด

เพลงล่องแม่ปิง

ศรินวย สำอางค์ศรี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนลำปางกัลยาณี ผู้เรียบเรียงโน้ต

(- ม ร ม / ซลซซ)

----	-ซซซ	ลซมซ	-ล-ดํ	----	ซลซดํ	ซลซด	มรซม
----	ซดรม	รมซม	รด-ร	----	ซดรม	รมซม	รด-ร
-ซ-ล	-ด-ร	มรซร	มรดล	-ดรม	-ซ-ล	ซลดํล	ซม-ซ

----	-ดดด	รดลด	-ร-ฟ	----	ดรดฟ	ดรดฟ	ลซดํล
----	ดํฟซล	ซลดํล	ซฟ-ซ	----	ดฟซล	ซลดํล	ซฟ-ซ
-ด-ร	-ฟ-ซ	ลซดํซ	ลซฟร	-ฟซล	-ด-ร	ดรฟร	ดล-ด

ดอกบัวตองนั้นบานอยู่บนยอดดอย
 ดอกเอื้องสามปอย บ่เกยเบ่งบานบนลานพื้นดิน
 ไม้ใหญ่ไพรสูง นกยูงมาอยู่กิน
 เสียงซิ่งสะล้อ..จ้อยซอเสียงพิณ
 คู่กับแดนดินของเวียงเจียงใหม่
 สาวเจ้าควรภูมิใจ บ่ลืมน่าเฮาลูกแม่ระมิงค์
 * คนงามงามต้องงามคู่ความเด่นดี
 ต้องฮักศักดิ์ศรีของกุลสตรีแม่ญาแม่ญิง
 เยือกเย็นสดใส..เหมือนน้ำแม่ปิง
 มันคงจริงใจ ฮักใครฮักจริง
 สาวเอยสาวเวียงพิงค์ สาวเครือฟ้าเคยชมชาน
 อีกแม่สาวบัวบาน..นั่นคือนิทานสอนใจ

เพลงเดี่ยวดวง

ศรึนวนย สำอางค์ศรึ ครุชำนานฎการพิเศษ โรงเรียนลำปางกัลยาณี ผู้เรีบบเรีงโน้ต

----	ซลซดํ	ซลซด	มรชม	----	ซลซดํ	ซลซด	มรชม
---ซ	-ลสร	มดมร	ดรมช	----	มมมช	ลชมช	ลดํ-ล
--ด	มรดล	-ซ-ซ	ดํลชม	----	ดรมช	ลชดํล	ชม-ร
มรดล	ซลด	มรชม	-ร-ด				

เพลงทฤษีหลงถ้ำ

---ท	ดํดํ	รํทดํ	ทดํดํ	รชช	มรดํ	---ล	ดํรํดํ
---ล	ดํรํดํ	---ล	ดํรํล	---ล	ดํลชฟ	ชฟมฟ	ซลฟช
----	ลฟลช	ลฟลช	-ร-ม	----	รดรม	ซลชม	-ร-ด

เพลงกุหลาบเชียงใหม่

----	รชฟช	-ซ-ล	ดํลชม	--ซล	ดํลสร	มรด	มลชม
---ด	รชฟช	---ล	ดํลชม	--สร	ดล-ดํ	รํดํลช	มชลดํ
-ร-ม	ดล-ดํ	รํดํลช	มชลดํ				

เพลงเส้เลเมา

---ช	-ล-ช	ล-ลช	พรฟช	---ช	-ล-ช	ล-ลช	พรฟช
---ร	-ฟ-ช	--ดร	ดรฟช	---ช	-ลฟช	พรฟท	-ดรฟ
---ร	-ฟ-ช	รชฟท	-ด-ร	พรดท	-ช-ท	ชชรด	ทลฟช

เพลงลอยกระทง

----	-ช-ช	-ม-ช	-ล-ดํ	---รํ	-ดํ-ล	---ช	---ม
---ช	-ล-ดํ	---ล	-ดํ--	-ช-ล	-ดํ-รํ	-ดํ-ล	-ช-ช
----	---ดํ	---ดํ	-ดํ-ดํ	----	---ช	---ช	-ช-ช
---ดํ	-ดํ-ดํ	---รํ	-มํ--	-มํ-รํ	-ดํ-ล	-ช-ล	-ดํ-รํ
----	มํ--มํ	-มํ-มํ	-มํ-มํ	----	-ดํ-ดํ	-ดํ-ดํ	-ดํ-ดํ
---ดํ	-ล-ช	--ลดํ	-ล-ดํ	---ดํ	--ลช	--ลดํ	-ล-ดํ

เพลงหมู่เฮาจาวเหนือ

สร้อย

----	-ม-ช	--มช	-ล-ดํ	--ลช	-ดํ-ล	-ช-ม	ชมชช
----	-มรด	--ดรร	มรชม	----	ชมรด	--ดรร	มรชม
ชชชชช	มมชม	รรมร	ดดรรด				

----	-ดรรม	--ชม	รดรรม	----	-ดรรม	--ชล	ชม-ช
----	-มชล	--ดํล	-ช-ม	--ลช	-ม-ร	มรดล	-ด-ร
----	-ม-ช	--ลช	-ม-ร	--มร	-ดํ-ล	ดํลดํช	-ล-ดํ

เพลงซออี๋ (ซ้บซอ)

		---ม	-รดล	--ชร	-มชล	ชมรด	-รรมช
---ม	-รดล	ชมชล	ชลดรร	---ช	-ลชร	มดมร	ดรรมช
--ดํล	ชดรรม	รดรรม	-ช-ล	--ชร	-มชล	ชมรด	-รรมช

เพลงสาวไหม

ท่อน 1

----	---ช	---ล	-ด-ม	--ชร	มรดล	ดีลรีดี	-ล-ช
----	-ม-ช	--ลช	-ม-ร	----	ดรมช	--ลช	-ม-ร
-มชร	มรดล	ดีลรีดี	-ล-ช				

ท่อน 2 (นำ)

1)-ช-ล	ชลชช	----	----	-ดี-ล	ดีลชด	-ร-ม	----
2)		(ตาม)----	----	----	ดี-ล	ดีลชด	-ร-ม
1)-ล-ช	----	-ม-ร	----				
2)----	-ล-ช	----	-ม-ร				

(พร้อม)

-มชร	มรดล	ชมชล	-ด-ร	-มชร	มรดล	ดีลรีดี	-ล-ช
------	------	------	------	------	------	---------	------

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นางหัทธกาญจน์ อุดุลธิเรตต์ ศึกษาธิการจังหวัดลำปาง สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๒. นางสาวทัศนีย์ ดอนเนตร์ วัฒนธรรมจังหวัดลำปาง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง
๓. นายประดิษฐ์ สรรพช่าง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

คณะทำงาน

๑. นายณรงค์ พันหนูเทียน รองศึกษาธิการจังหวัดลำปาง สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๒. นายเกรียงศักดิ์ สันเทพ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
๓. นายปรากฏ ใจดี ประธานสาขาวิชาดนตรี (ศศ.บ) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๔. นางศรีนวย สำอางค์ศรี ครู โรงเรียนลำปางกัลยาณี
๕. นางสาวพรระชนเฉลิม ณ ลำปาง ครู โรงเรียนลำปางกัลยาณี
๖. นางจันทนา วงษ์คำ ครู โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา
๗. นายโรจน์ณรงค์ มาเสรีฐ ครู โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา
๘. นายกัณหา ถนอมจิตต์ ครู โรงเรียนชุมชนวัดพระธาตุลำปางหลวง
๙. นายเชษฐ เกษณา ครู โรงเรียนไหล่หินราษฎร์บำรุง
๑๐. นายเอกจรินทร์ สว่างสุข อุปนายกสมาคมฯ
สมาคมก้องปู่จาและศิลปะการแสดงพื้นบ้านนครลำปาง
๑๑. นางรัตนา สันตกิจ ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์ และเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง
๑๒. นางกรรณิกา ศักดิ์มั่งวงศ์ นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง
๑๓. นางนงนุช ป่าเขียว ผู้ช่วยเลขานุการฯ สภาวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง
๑๔. ว่าที่ ร.ต.หญิงจิระนันท์ ป่าเขียว เจ้าหน้าที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
สภาวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง
๑๕. นางจินดา สุวรรณชัย ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๑๖. นายพีรพงศ์ ดวงแก้ว ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๑๗. นางเนตรชนก ธรรมกุล ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๑๘. นายอนุวัฒน์ วงเวียน นักวิชาการศึกษา สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดลำปาง
๑๙. นางสาวสมพร เอี่ยมสำอางค์ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดลำปาง
๒๐. นายพีรฤทธิ์ สีตาบุตรศึกษานิเทศก์ชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
๒๑. นายชัยวุฒิ นามะกุณาศึกษานิเทศก์ชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต ๑
๒๒. นางรวีรสรา บุญทาหอมศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต ๒

คณะทำงาน (ต่อ)

๒๓. นางสาวณัชชา ถาวร	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๒๔. นางสาววาสนา บุญมาก	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๒๕. นายพงศ์สิทธิ์ สิริวราพงศ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๒๖. นายวสันต์ แปงจิตต์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๒๗. นางปาริตา ศุภการกำจร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๒๘. นางสุดารัตน์ ชุมขวัญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๒๙. นายสุวัฒน์ ภูมิ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๓๐. นายนันทนัท นทีกุลเจริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๓๑. นายหัตถกรณ์ ชัยวร	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๓๒. นางสาวชิตชล ตั้งสุขชัยศิริ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๓๓. นางอุษณีย์ เป็งเมืองทอง	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๓๔. นางกานดา ชะนะภู	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๓๕. นางสาวพิชญาวรินย์ อุตส์กัณฐ์ทรา	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไข

๑. นายณรงค์ พันหนูเทียน	รองศึกษาธิการจังหวัดลำปาง สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
๒. นายเกรียงศักดิ์ สันเทพ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
๓. นายปรภากร ใจดี	ประธานสาขาวิชาดนตรี (ศศ.บ) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๔. นางศรีนวย สำอางค์ศรี	ครู โรงเรียนลำปางกัลยาณี

ผู้กร่างต้นฉบับ

นางสาวพิชญาวรินย์ อุตส์กัณฐ์ทรา	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
---------------------------------	--

ปก/รูปเล่ม

นางสาวพิชญาวรินย์ อุตส์กัณฐ์ทรา	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง
---------------------------------	--

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำปาง

Lampang Provincial Education Office

131 ถนนพระบาท ตำบลพระบาท อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง 52000
054 - 821501-2, | 054 - 821503 | lpgeo@gmail.com